

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Lietuvos Respublikos Seimo
Socialinių reikalų ir darbo komitetui
El. p. socrdakt@lrs.lt

2017-03- Nr. (1.18 -2017-322)2-

Kopija
Lietuvos Respublikos Seimo
Posėdžių sekretariatui
El. p. possek@lrs.lt

DĖL IŠVADŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTAMS NR. XIIP-354 – XIIP-360 PATEIKIMO

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su Įstatymų projektais Nr. XIIP-354 – XIIP-360, pažymėdama, jog Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas bei kartu teikiami lydimųjų teisės aktų projektai iš esmės nesiskiria nuo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2014 metais Lietuvos Respublikos Seimui pateikto įstatymų projektų Nr. XIIP-2328, XIIP-2931, XIIP-2933-2934 paketo ir dauguma šiems projektams teiktų pasiūlymų yra aktualūs svarstant ir šiuos projektus, teikia žemiau nurodytus pasiūlymus jų tobulinimui:

1. Dėl Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-354

1. Įvertinant tai, kad Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas turėtų būti pagrindinis teisės aktas vaiko teisių apsaugos srityje, kuriame būtų įtvirtintos visos vaiko teisės ir laisvės, jų turinys bei įgyvendinimo, užtikrinimo ir apsaugos mechanizmai, taip pat atsižvelgiant į Įstatymo projekto turinį bei juo reglamentuojamus teisinius santykius, tikslintinos 1 straipsnio 1-4 dalių formuluotės, jas suderinant tarpusavyje.

2. Tikslinti Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalies formuluotę, atsisakant nuostatos, jog šiuo įstatymu siekiama užtikrinti vaiko pareigų gynimo pagrindus, nes Įstatymo projekte neatskleista kaip bus ginamos vaiko pareigos ar užtikrinamas pareigų vykdymas, taip pat abejotina ar vaiko pareigų reglamentavimas galėtų (turėtų) būti Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo reguliavimo dalykas.

Svarstyтина galimybė Įstatymo 1 straipsnio 1 dalį išdėstyti taip:

„1. Šio įstatymo tikslas – užtikrinti vaiko gerovę ir tinkamą vaiko, kaip savarankiško teisės subjekto, teisių įgyvendinimą, gynimą ir apsaugą, atitinkančią Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Europos Sąjungos teisės aktų, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių vaiko teises ir jų apsaugą, nuostatas, Lietuvoje.“

3. Tikslinti Įstatymo projekto 1 straipsnio 4 dalies formuluotę, įvertinant tai, kad pagrindines vaiko atstovų pagal įstatymą teises, pareigas ir atsakomybę reglamentuoja Civilinis kodeksas, o šiame Įstatymo projekte įtvirtintos tik bendrosios nuostatos bei, atsisakant atskirų vaiko teisių išskyrimo (pvz., „reguliuoja vaiko apsaugą nuo žalingos socialinės aplinkos“), išdėstyti jį taip:

„4. Šis įstatymas, remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Jungtinių Tautų Organizacijos 1959 metų Vaiko teisių deklaracija, 1989 metų Vaiko teisių konvencija ir jos fakultatyviniais protokolais, kitomis tarptautinės teisės normomis bei principais, atsižvelgiant į specifinę vaiko padėtį šeimoje ir visuomenėje, nacionalinės teisės tradicijas, nustato pagrindines vaiko teises ir laisves, jų įgyvendinimo, apsaugos ir gynimo principus bei garantijas, reagavimo į vaiko teisių pažeidimą bei pagalbos vaikui ir (ar) jo atstovams pagal įstatymą organizavimo ir teikimo pagrindines sąlygas, vaiko atstovų pagal įstatymą ir kitų fizinių ir juridinių asmenų atsakomybės už vaiko teisių pažeidimus bendrąsias nuostatas bei vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą ir jų veiklos teisinius pagrindus.“

Nesutinkant su pasiūlyta formuluote, tikslinga 1 straipsnio 4 dalyje po žodžio „konvencija“ įrašyti žodžius „ir jos fakultatyviniais protokolais“; išbraukti žodžius „bei pareigas“ (argumentas – pareigos yra nustatytos kituose, konkrečios srities teisės aktuose, tarp jų ir tuose, į kuriuos projekto rengėjai daro nuorodas).

4. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 ir 2 dalyje įtvirtintas sąvokas „atvejo vadyba“ ir „atvejo vadybininkas“, siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo, nuoseklumo ir turint omenyje tai, kad kompleksinės pagalbos teikimas yra įtvirtintas ir kituose teisės aktuose, taip pat atsižvelgiant ir atitinkamai suderinant Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 ir 2 dalies nuostatas su atitinkamomis Įstatymo projekto Antrojo skirsnio „Pagalbos organizavimas“ nuostatomis.

Iš siūlomo teisinio reglamentavimo nėra aišku, kas yra „atvejis“ bei koks yra atvejo vadybininko vaidmuo, sprendžiant su vaiku susijusius klausimus, ir jo santykis, įgalinimai kitų valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų atžvilgiu.

Sąvoka „atvejo vadyba“ turėtų būti tikslinama, išplečiant ją. Manytina, kad atvejo vadybos tikslas – negali būti vienintelis ir išimtinis, t. y. tik vaiko atstovų pagal įstatymą įgalinimas savarankiškai užtikrinti vaiko teises bei teisėtus interesus. Atsižvelgiant į tai, kad atvejo vadyba yra apibrėžiama kaip koordinuota kompleksinė pagalba vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą ir turint omenyje Įstatymo tikslą, manytina, kad praktikoje yra daugybė įvairių vaiko teisių pažeidimo atvejų, kai visų pirma vaikui (taip pat ir vaiko atstovams pagal įstatymą) turi būti suteikta visa reikalinga pagalba tam, kad jis galėtų sugrįžti į socialinę aplinką ir joje pilnavertiškai funkcionuoti visuomenėje.

Formuluotė tikslintina ir atsisakant žodžio „ilgalaikės“, nes iš Įstatymo projekto VI skyriaus Antro skirsnio turinio nėra aišku kas laikytina ilgalaikė, kas trumpalaikė pagalba (nustatytas tik maksimalus 12 mėnesių pagalbos teikimo terminas, Įstatymo projekto 41 straipsnio 3 dalis, 5 dalies 5 punktas). Be to, neretai paslaugų (pagalbos) teikimo trukmę lemia jos efektyvumas.

5. Tobulinti Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalies formuluotę, prieš žodžių junginį „bendruomenėje teikiamos“ įrašant žodžius „gyvenamosios vietos“. Formuluotė tikslintina ir turint omenyje tai, kad ne visi vaikai auga (savo) šeimoje, šeimos aplinkoje, tačiau jiems, taip pat jų atstovams pagal įstatymą, gali būti reikalingos paslaugos bendruomenėje (t. y. kuo arčiau jų gyvenamosios vietos).

6. Tikslinti Įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą mobiliosios komandos sąvokos apibrėžimą, nes neaišku, ar tai bus komandos, sudarytos iš Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos, ar iš jos teritorinių padalinių savivaldybėse, specialistų, taip pat neaišku kokią pagalbą, pagal šiai tarnybai ir jos teritoriniams padaliniams priskirtą kompetenciją, teiks šios komandos.

Įvertinant tai, kad jog šios normos bei Įstatymo projekto VI skyriaus Antro skirsnio turinys suponuoja, kad bus sudaryta ne viena mobilioji komanda, vietoj žodžio „kuri“ įrašyti „kurios“.

Įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalies nuostatos turėtų būti tikslinamos turint omenyje ir tai, kad mobilios komandos paslaugos ir pagalba gali būti reikalinga ir jų teikimas turėtų būti užtikrintas ir tais atvejais, kai vaikas negyvena savo šeimoje (su savo tėvais), o gyvena su kitais atstovais pagal įstatymą ar kitais teisėtais atstovais.

7. Svarstyti galimybė tikslinti Įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje įtvirtintą sąvoką „Pagalbos planas“, atitinkamai trumpinant ir konkretizuojant šios dalies nuostatas, pvz., svarstyti, ar pateiktas pavyzdinis asmenims būtinų priemonių sąrašas nėra atitinkamų paslaugų dalis. Taip pat svarstyti, ar kriterijai, į kuriuos privalomai turėtų būti atsižvelgiama sudarant pagalbos planą, plano turinys ir kitos aplinkybės neturėtų būti išsamiau reglamentuoti atskirame Įstatymo straipsnyje (pvz., individualus pagalbos planas turėtų atitikti vaiko amžių, brandą, lytį, psichikos ir fizinės savybes, sveikatą, ugdymosi poreikius, turimus socialinius įgūdžius ir kt.; pagalbos plane turėtų būti nustatyti pagalbos tikslai, konkrečios priemonės, situacijos pokyčių stebėseną, laukiami rezultatai, vykdymo laikotarpis, tvarka, atsakingi asmenys ir kt.).

Siekiant vieningo teisės normų supratimo, aiškinimo ir taikymo, siūlytina Įstatymo 2 straipsnyje įtvirtinti kartu su vaiku gyvenančių asmenų sąvoką.

8. Siūlytina Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalyje išbraukti žodį „tai“.

9. Siūlytina Įstatymo 2 straipsnio 8 dalį papildyti nauju sakiniu: „Jeigu asmens amžius nežinomas ir yra priežasčių manyti, kad asmuo yra jaunesnis nei 18 metų, jis laikomas vaiku, iki bus nustatyta priešingai.“

10. Įstatymo projekto 2 straipsnio 9 punktą suderinti su Civilinio kodekso nuostatomis, reglamentuojančiomis vaiko atstovavimą pagal įstatymą ir svarstyti tikslingumą įtvirtinti dvi sąvokas: „vaiko atstovai pagal įstatymą“ ir „kiti teisėti vaiko atstovai“.

Pastebėtina ir tai, kad Įstatymo projekte sąvoka „vaiko atstovai pagal įstatymą“ yra vartojama, siekiant reglamentuoti išimtinai vaiko ir jo tėvų (globėjų, rūpintojų) atitinkamus santykius, asmenines tėvų teises ir pareigas, todėl neužtikrinus sąvokų atskyrimo ir tikslaus jų vartojimo, praktikoje gali kilti nesklandumų.

11. Siūlytina tikslinti ir išplėsti Įstatymo 2 straipsnio 10 dalyje įtvirtintą Vaiko teisių apsaugos tarnybos sąvoką, atsižvelgiant į tai, kad kuriamas centralizuotas vaiko teisių apsaugos institucijų modelis ir Valstybinei vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai bus pavaldūs šiuo metu savivaldybių administracijų sudėtyje esantys vaiko teisių apsaugos skyriai.

Atitinkamai Įstatyme turėtų būti atskirtos Vaiko teisių apsaugos tarnybos (centrinės nacionalinės institucijos) ir jos teritorinių padalinių – vaiko teisių apsaugos skyrių ar pan. funkcijos, įgaliojimai ir t.t.

12. Siūlytina tobulinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 punkto formuluotę ir išdėstyti ją taip:

„1) geriausių vaiko interesų prioritetiškumo. Priimant sprendimus ar imantis bet kokių veiksmų, susijusių su vaiku, vadovaujamosi geriausiais vaiko interesais. Vaikui turi būti teikiama tokia apsauga, kokios reikia jo gerovei, ir tam tikslui turi būti imamasi visų reikiamų teisinių ir administracinių priemonių;“

13. Tikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 3 punkto formuluotę ir ją išdėstyti taip:

„3) vaiko nuomonės išklauso. Vaikas, sugebantis suformuluoti savo pažiūras, turi būti išklaustas visais su juo susijusiais klausimais ir į vaiko nuomonę, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą, turi būti atsižvelgiama;“

14. Įstatymo projekto 4 straipsnio 4 punkto nuostatas suderinti su Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 2 straipsnio nuostatomis ir išdėstyti ją taip:

„4) nediskriminavimo. Kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises ir negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų lyties, amžiaus, tautybės, rasės, kalbos, tikėjimo, pažiūrų, socialinės, turtinės, šeimyninės padėties, sveikatos būklės ar kokių nors kitų aplinkybių. Kiekvienam vaikui be jokios diskriminacijos garantuojamos visos Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje ir jos fakultatyviniuose protokoluose, Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, šiame ir kituose įstatymuose bei teisės aktuose įtvirtintos teisės ir laisvės.“

15. Tikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 5 punkto formuluotę, po žodžio „savybes“ įrašant žodžius „bei poreikius“.

16. Tikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 6 punkto formuluotę, kadangi neaišku, kodėl ir kokiais argumentais vadovaujantis viena iš vaiko teisių (teisė į sveikas ir normaliam vystymuisi reikalingas sąlygas) yra išskirta kaip principas.

17. Siūlytina Įstatymo projekto 4 straipsnio 8 punktą išdėstyti taip:

„8) bendradarbiavimo. Vaiko teisių užtikrinimas ir apsauga grindžiami valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinų organizacijų, vietos bendruomenės ir kitų šiame procese dalyvaujančių asmenų koordinuotu ir nuosekliu bendradarbiavimu su vaiko atstovais pagal įstatymą ir tarpusavyje, reikalingos informacinės ir kitokios pagalbos teikimu.“

18. Įstatymo projekto 4 straipsnio 9 punktą siūlytina išdėstyti taip:

„9) prieinamumo. Vaikui reikalinga pagalba ir paslaugos organizuojamos ir teikiamos kuo arčiau vaiko gyvenamosios vietos, neatskiriant vaiko nuo jo atstovų pagal įstatymą (išskyrus įstatymų nustatytus atvejus) ir taip, kad atitiktų vaiko ir jo atstovų pagal įstatymą poreikius bei interesus;“

19. Siūlytina Įstatymo projekto 4 straipsnio 10 punktą išdėstyti taip:

„10) efektyvumo. Vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą būtinos paslaugos ir pagalba, siekiant užtikrinti tinkamą vaiko teisių įgyvendinimą ir apsaugą, organizuojama ir teikiama, ekonomiškai ir racionaliai naudojant turimus išteklius;“

20. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 11 punkto formuluotę, nes nėra aiškus šios normos turinys ir tikslas – kokios priemonės turimos omenyje, taip pat neaišku kaip sveikatos priežiūros paslaugų visuma gali būti derinama su sveikatos priežiūra, kokios yra specialiosios vaiko apsaugą užtikrinančios priemonės, ir išdėstyti jį taip:

„11. visapusiškumo. Siekiant sudaryti sąlygas tinkamam vaiko teisių įgyvendinimui ir jų apsaugai, įvertinamas vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą būtinos pagalbos, paslaugų poreikis ir užtikrinamas suderintas jų teikimas.“

21. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 5 straipsnį, įtvirtinant, kad Įstatymui teikiama pirmenybė, kai kiti teisės aktai reglamentuoja kitaip arba kai konkretūs vaiko teisių apsaugos santykiai nėra sureguliuoti (galimai paliekant galiojančią 5 straipsnio redakciją). Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad vaiko teisių apsaugos principai išdėstyti 4, ne 3 straipsnyje, kaip nurodoma Įstatymo projekte.

22. Įvertinus Įstatymo projekto II skyriaus turinį, pastebėtina, jog vaiko teisių ir laisvių spektras yra platesnis, nei pateiktas projekte. Todėl siūlytina atitinkamai keisti skyriaus pavadinimą, taip pat, įvertinant aplinkybę, jog vaiko teisės įtvirtintos Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje, siūlytina svarstyti galimybę šiame skyriuje įtvirtinti vaiko teisių įgyvendinimo, užtikrinimo bei gynimo mechanizmus ir valstybės įsipareigojimus šioje srityje.

23. Tikslinti Įstatymo projekto 7 straipsnio 2 punkto formuluotę, išbraukiant žodį „tėvų“, kadangi šio įstatymo nuostatos nereglamentuoja ir neturėtų reglamentuoti vaiko tėvų teisės į sveikatos priežiūrą ir šios teisės įgyvendinimo.

24. Įstatymo projekto 7 straipsnio 3 punktą išdėstyti taip:

„3) vaikų ligų profilaktikos, kvalifikuotos medicinos pagalbos užtikrinimu“.

25. Įvertinant Įstatymo projekto 8 straipsnio turinį ir žodžio „individualumas“ lingvistinę reikšmę (psichinių asmenybės savybių savitas derinys; asmenybės unikalumas), siūlytina Įstatymo projekto 8 straipsnio pavadinime žodį „individualumą“ pakeisti žodžiu „identiškumą“. Ta pati pastaba taikytina ir 8 straipsnio 1 dalies formulotei.

26. Keisti iš esmės Įstatymo projekto 9 straipsnio pavadinimą bei straipsnio dalių formuluotes, kadangi jame nurodytos kelios savarankiškos vaiko laisvės, kurios negali būti sutapatintos bei susiaurintos ir kurias tikslinga dėstyti atskiruose straipsniuose ar atskirose straipsnių dalyse (atitinkamai keičiant straipsnio pavadinimą): vaiko teisė į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę ir laisvę negali būti sutapatinama su vaiko žodžio, minties, religijos ir sąžinės laisve (9 straipsnio 1 dalis) ir vaiko teisė dalyvauti visuomenės gyvenime, teisė į asociacijų ir taikių susirinkimų laisvę negali būti sutapatinama su teise reikšti savo pažiūras, juo labiau šios laisvės negali būti laikomos vaiko laisvės į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę ir laisvę sudėtinėmis dalimis (9 straipsnio 2 dalyje).

Siūlytina svarstyti tikslingumą šį straipsnį išdėstyti taip:

„9 straipsnis. Vaiko teisė į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę ir laisvę, kitas socialines teises

1. Vaikas turi teisę į privatų asmeninį ir šeimyninį gyvenimą, būsto neliečiamybę, bendravimo privatumą, susirašinėjimo slaptumą, garbę ir orumą, asmens neliečiamybę ir laisvę.

2. Vaikas turi teisę į minties, sąžinės laisvę, teisę laisvai pasirinkti, išpažinti ir skelbti religiją arba tikėjimą. Vaiko atstovai pagal įstatymą turi teisę ir pareigą vadovauti vaikui įgyvendinant šias jo teises taip, kad tai atitiktų besivystančius vaiko gebėjimus.

3. Vaikas turi teisę dalyvauti visuomenės gyvenime, taikiuose susirinkimuose ir organizacijose, teisę į žodžio laisvę, apimančią laisvę ieškoti, gauti ir skleisti informaciją ir idėjas žodine, rašytine ar kita forma arba kitais vaiko pasirinktais būdais.

4. Šio straipsnio 1–3 dalyse nurodytas vaiko teises ir laisves ir jų garantijas nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, šis ir kiti įstatymai bei teisės aktai.

5. Vaiko teisė į tikėjimo laisvę, žodžio laisvę ir teisė dalyvauti taikiuose susirinkimuose ir organizacijose gali būti ribojama tik įstatymu ir kai būtina garantuoti valstybės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ir dorovę, kitų asmens pagrindines teises ir laisves.“

27. Įstatymo projekto 10 straipsnį siūlytina išdėstyti taip:

„10 straipsnis. Vaiko teisė laisvai reikšti savo pažiūras

Vaikas, sugebantis suformuluoti savo pažiūras, turi teisę laisvai jas reikšti visais jį liečiančiais klausimais ir jam turi būti suteikta galimybė būti išklausytam tiesiogiai arba, nesant tokios galimybės – per atstovą ar kitus asmenis, teisės aktų nustatyta tvarka. Vaiko pažiūroms, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą, turi būti skiriamas deramas dėmesys.

Vaiko teisė laisvai reikšti savo pažiūras ir būti išklausytam garantuojama, sukuriant aplinką, leidžiančią vaikui pasinaudoti šia teise, suteikiant vaikui, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą, visą būtiną informaciją ir patarimus bei kitais teisės aktuose nustatytais būdais.

28. Atsižvelgiant į Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą vaiko teisę bendrauti su abiem tėvais, keistinas 11 straipsnio pavadinimas, po žodžio „gyventi“ įrašant žodžių junginį „ir bendrauti“.

29. Iš esmės tobulinti Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalies formuluotę, suderinant ją su Civilinio kodekso 3.161 straipsnio nuostatomis ir atskleidžiant vaiko teisės gyventi su abiem tėvais turinį, nes neaišku kaip ir kokių veiksmų įpareigotos imtis valstybės ir savivaldybių institucijos, užtikrinamos vaiko teisę gyventi su abiem tėvais tėvų skyrybų atvejais, taip pat tais atvejais, kai vaikas gimsta tėvams nesudarius santuokos ir gyvenant skyrium.

30. Tikslinti Įstatymo projekto 11 straipsnio 2 dalies formuluotę, vaiko skubaus paėmimo iš tėvų pagrindus (sąlygas) suderinti su Įstatymo projekto 38 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytais pagrindais bei Civilinio kodekso 3.180 straipsnio 1 dalies, 3.250 straipsnio 1 dalies, 3.254 straipsnio nuostatomis.

31. Papildyti Įstatymo projekto 11 straipsnį vaiko teise gauti informaciją apie tėvus, gyvenančius atskirai nuo vaiko, jei tai atitinka vaiko interesus.

32. Papildyti Įstatymo projekto 12 straipsnio pavadinimą, prieš žodį „gyvenimo“ įrašant žodį „tinkamas“. Ta pati pastaba taikytina ir šio straipsnio turiniui.

33. Keltina abejonė dėl Įstatymo projekto 12 straipsnio formuluotės korektiškumo, kadangi Įstatymo projekte nėra nurodytas valstybės, savivaldybių institucijų bei įstaigų pareigos užtikrinti vaikui tinkamas gyvenimo sąlygas, būtinas jo fiziniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi, mechanizmas. Todėl siūlytina šį straipsnį išdėstyti taip:

„12. Vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas

Vaiko teisę į tinkamas gyvenimo sąlygas, būtinas jo fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi, užtikrina tėvai, kiti vaiko atstovai pagal įstatymą. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka padeda tėvams ir kitiems atstovams pagal įstatymą įgyvendinti šią teisę“.

34. Įstatymo projekto 15 straipsnį siūlytina išdėstyti taip:

„15 straipsnis. Vaiko teisė gauti viešąją informaciją

1. Vaikui turi būti užtikrinta galimybė naudotis viešąja informacija ir medžiaga, kuri prisideda prie vaiko gerovės ir skatina jo fizinį, protinį, dvasinį, dorovinį vystymąsi.

2. Valstybė skatina visuomenės informavimo priemones skleisti informaciją naudingą vaikui socialiniu ir kultūriniu požiūriu, prisidedančią prie vaiko gerovės ir skatinančios jo fizinį, protinį, dvasinį ir dorovinį vystymąsi, ugdančią pagarbą vaiko tėvams ir kitiems atstovams pagal įstatymą, žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, kultūriniam identitetui ir kitais teisės aktuose nustatytais švietimo tikslais bei formuoti principus ir numatyti priemones, padedančias apsaugoti vaiką nuo neigiamą poveikį jam darančios informacijos.

3. Valstybė skatina ir remia vaikams skirtos literatūros leidimą ir platinimą bei priemones, užtikrinančias vaiko teisių apsaugos principų ir nuostatų sklaidą.“

35. Įvertinant Įstatymo projekto 17 straipsnio turinį, siūlytina keisti jo pavadinimą, papildant vaiko teise į saviraiškos laisvę ir šį straipsnį išdėstyti taip:

„17 straipsnis. Vaiko teisė į saviraiškos laisvę, poilsį ir laisvalaikį, žaisti ir dalyvauti kultūrinėje veikloje

1. Vaikas turi teisę į poilsį ir laisvalaikį, atitinkantį jo amžių, sveikatos būklę bei poreikius.

2. Vaikui turi būti užtikrinta galimybė ir sudarytos sąlygos žaisti, kurti meno kūrinius, dalyvauti kultūrinuose renginiuose, žaidynėse ir jo amžių atitinkančiuose pramoginiuose renginiuose.

3. Valstybės ir savivaldybių institucijos steigia ir remia vaikų sporto, kūrybos, laisvalaikio ir sveikatingumo centrus, stovyklas bei imasi kitų veiksmų ir priemonių, siekdamos sudaryti tinkamas sąlygas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų vaiko teisių įgyvendinimui.“

36. Įstatymo projekto 18 straipsnio nuostatos, lyginant su dabar galiojančia Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo redakcija, susiaurina neįgalaus vaiko teisių užtikrinimo garantijas, todėl siūlytina papildyti Įstatymo projekto 18 straipsnį nuostatomis dėl darbuotojų (mokytojų, auklėtojų, socialinių darbuotojų), dirbančių su neįgaliais vaikais, specialaus rengimo (galiojančio Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 33 straipsnis) ir nuostatomis dėl valstybės ir savivaldybių institucijų pareigos užtikrinti neįgaliesiems vaikams ir jų šeimoms reikalingų paslaugų teikimą jų gyvenamosios vietos bendruomenėje.

37. Tobulinti Įstatymo projekto 19 straipsnio 1 dalies formuluotę, tikslinant frazę „užtikrinti vaiko apsaugą“.

38. Siūlytina svarstyti galimybę papildyti Įstatymo projektą nauju 20 straipsniu, įtvirtinančiu vaiko teisę į mokslą, ir jį išdėstyti taip:

„20 straipsnis. Vaiko teisė mokytis

1. Vaikas turi teisę mokytis, siekiant kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą, protinius ir fizinius gebėjimus ir padėti juos nuolat tobulinti, ugdyti pilietiškumą, pagarbą tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą, žmogaus teisėms, savo kultūriniam identitetui, kalbai ir vertybėms bei įgyvendinti kitus švietimo tikslus, parengti vaiką savarankiškam gyvenimui visuomenėje.

2. Atsižvelgdami į vaiko amžių ir jo išsilavinimo lygį, tėvai arba kiti vaiko atstovai pagal įstatymą turi teisę parinkti švietimo įstaigą, mokymosi formą bei metodus pagal vaiko protines ir fizines galias, įsitikinimus bei gabumus. Sprendžiant šį klausimą, atsižvelgiama į vaiko nuomonę.

3. Kiekvienas vaikas turi į teisę valstybės paramą atskleidžiant ir ugdant talentus bei gabumus.

4. Vaikui, kuriam laikinai atimta ar apribota laisvė, turi būti sudarytos sąlygos mokytis.

5. Valstybė imasi priemonių, kurios skatintų vaikus nuolat lankyti mokyklą, mažintų mokinių palikusių mokyklą, skaičių.

6. Vaiko teisę mokytis garantuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos švietimo ir kiti įstatymai bei teisės aktai.“

39. Atkreiptinas dėmesys, jog galiojančio Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 49 straipsnyje įtvirtintos drausmės ir auklėjimo poveikio priemonės, kurios gali būti taikomos vaikui, tarp jų ir mokykloje. Šių nuostatų nėra Įstatymo projekte. Atsižvelgiant į tai, turėtų būti tikslinamos Įstatymo projekto nuostatos arba Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 49 straipsnio 1 dalies 6 punkto ir 59 straipsnio 5 dalies 7 punkto nuostatos, kuriose įtvirtintos nuorodos į Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą, kaip teisės aktą, nustatantį drausmines auklėjimo priemones nepilnamečiui (mokiniui).

40. Atsižvelgiant į tai, kad Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas dėstomas nauja redakcija ir jo nuostatos, reglamentuojančios vaiko teisių apsaugos garantijas įvairiose situacijose, aplinkose iš esmės keičiasi, svarstyтина, ar Įstatymo projekte neturėtų būti numatyta pareiga Vyriausybei peržiūrėti ir, esant poreikiui, inicijuoti atitinkamų sričių įstatymų pakeitimus, įtvirtinant vaiko teisių įgyvendinimo ir apsaugos garantijas.

41. Įstatymo projekto 23 straipsnio pavadinimas derintinas su šio straipsnio turiniu ir svarstyтinas tokio turinio normų įtvirtinimo tikslingumas.

42. Įstatymo projekto 24 straipsnio 2 dalies nuostatos derintinos su 3 straipsnio nuostatomis, apibrėžiančiomis visas smurto formas. Priešingu atveju lieka neaiškūs argumentai, kuriais remiantis numatyta atsakomybė tik už fizinio ir psichologinio smurto demonstravimą. Svarstyтinas tikslingumas frazė „įskaitant fizines bausmes“ perkelti po žodžio „fizinio“ arba jos atsisakyti kaip perteklinės, nes 3 straipsnio 1 punkte įtvirtinta fizinės bausmės apibrėžtis apima ir fizines bausmes.

43. Siūlytina Įstatymo projekto 24 straipsnio 3 dalies 1 sakinį patikslinti, nurodant, kad kiekvienam vaikui, galimai nukentėjusiam ar nukentėjusiam nuo nusikalstamos veikos ar tapusiam jos liudytoju, turi būti užtikrintas nuoseklus, sisteminis reikalingos pagalbos ir paramos teikimas bei apsauga. Minėtos 3 dalies 2 sakinį siūlytina patikslinti, numatant, kad pagalba, parama ir apsauga teikiama tol, kol yra būtina, siekiant pašalinti nusikalstama veika sukeltus padarinius ir (ar) užtikrinti vaiko saugumą.

44. Įstatymo projekto 24 straipsnio 4 dalyje po žodžio „privalo“ įrašyti žodį „nedelsiant“.

45. Įstatymo projekto 24 straipsnio 5 dalyje vietoj žodžių junginio „suprantami kaip bendrininkavimas ir (ar) aplaidus pareigų atlikimas“ įrašyti „užtraukia įstatymuose numatytą atsakomybę“.

46. Svarstyti galimybė Įstatymo projekto 24 straipsnio 6 dalyje vietoj žodžių „formų, įskaitant fizines bausmes“ įrašyti žodžius arba kitų jo teisių pažeidimo“ bei po žodžio „amžių“ įrašyti žodį „brandą“.

47. Svarstyti, ar Įstatymo projekto 24 straipsnio 7 dalyje neturėtų būti nurodytas platesnis priemonių sąrašas, skirtas ne tik apsaugoti vaiką nuo smurto, bet ir nuo kitų jo teisių pažeidimo, taip pat garantuojančios galimybę gauti informaciją apie jo teises ir jų įgyvendinimo bei gynimo galimybes.

48. Įstatymo projekto 25 straipsnio 3 dalyje teiktina nuorodą ne į Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksą, o į Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą

49. Nepaneigiant svarbos apsaugoti vaiką nuo seksualinio išnaudojimo, išnaudojimo pornografijai ir prostitucijai, vaiko pirkimo ar pardavimo, diskutuotina, ar neturėtų būti užtikrinama vaiko apsauga ir nuo kitų nusikalstamų veikų (27 straipsnio 1 dalis), o Įstatymo projekto 27 straipsnio 3 dalyje nurodytiems subjektams įtvirtinta pareiga informuoti apie galimas nusikalstamas veikas vaiko teisių apsaugos tarnybą ir (ar) policiją. Taip pat keltinas klausimas kodėl nenumatyta pareiga pranešti apie kitas galimas nusikalstamas veikas prieš vaiką ir nenumatytas pagalbos teikimas vaikams, nukentėjusiems nuo kitų nusikalstamų veikų. Ta pati pastaba taikytina ir Įstatymo projekto 35 straipsnio 2 dalies nuostatoms.

Jeigu nebūtų atsižvelgta į pateiktą pastabą, siūlytina tikslinti Įstatymo 27 straipsnio 3 dalies nuostatas, įtvirtinančias pareigą pranešti gavus pagrįstos informacijos apie galimai padarytas išvardytas nusikalstamas veikas. Manytina, jog nuostata „gavus pagrįstos informacijos“ yra netiksli ir ribojanti pranešimo pareigą, turint omenyje Europos Tarybos konvencijos dėl vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos prieš juos bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/92/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR, nuostatas.

Paminėtina, jog minėtos Konvencijos 12 straipsnyje įtvirtinta, kad dirbti su vaikais pakviestiems specialistams taikomos konfidencialumo taisyklės turi neriboti jų galimybės pranešti už vaiko apsaugą atsakingoms tarnyboms apie visus atvejus, *kai yra pagrįstų priežasčių manyti*, kad vaikas tapo seksualinio išnaudojimo ar seksualinės prievartos auka; taip pat, kad kiekvienas asmuo, *žinantis arba sąžiningai įtariantis*, kad vaikas yra seksualiai išnaudojamas ar seksualiai prievartaujamas, būtų skatinamas pranešti apie tai kompetentingoms tarnyboms.

Taip pat minėtos Direktyvos 16 straipsnyje įtvirtinta, kad tam tikriems specialistams, kurių pagrindinis darbas susijęs su vaikais, taikomos konfidencialumo taisyklės turi netrukdyti jiems teikti pranešimų už vaikų apsaugą atsakingoms tarnyboms, jeigu *pagrįstai mano*, kad vaikas yra nukentėjęs nuo atitinkamų nusikalstamų veikų; taip pat, kad kiekvienas asmuo, kuris *žino arba pagrįstai įtaria*,

kad padaryta atitinkama nusikalstama veika, būti skatinamas pranešti apie tai kompetentingoms tarnyboms.

Be to, paminėtina, jog Įstatymo projekto 27 straipsnio 3 dalyje turėtų būti numatyta pareiga informuoti ne Valstybės vaiko teisių apsaugos tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, o jos teritorinį padalinį pagal nukentėjusio vaiko buvimo vietą.

Siekiant užtikrinti informacijos, duomenų apie galimai nukentėjusius vaikus kaupimo ir sisteminimo, atsakingo reagavimo į nurodytus atvejus bei pagalbos ir paramos vaikams užtikrinimą, siūlytina įtvirtinti pareigą teritoriniams Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos padaliniais ir policijai, prokuratūrai apie galimai nuo atitinkamos nusikalstamos veikos nukentėjusį vaiką ar tapusį jos liudytoju, nedelsiant informuoti Valstybinę vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą.

50. Siūlytina išbraukti 27 straipsnio 4 dalies 2 sakinį, atitinkamą (bendrą) nuostatą įtvirtinant 2 straipsnio 8 dalyje (vaiko sąvokoje).

51. Įstatymo projekto 28 straipsnio 3 punkte siūloma įtvirtinti draudimą „teikti paslaugas vaikui“. Svarstyтина, ar tokiu būdu nėra susiaurinamas asmenų, kuriems taikomas šis draudimas ratas, turint omenyje tai, kad galiojančio Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 57¹ straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintas draudimas „vertis individualia veikla“ (ne „teikti paslaugas“).

52. Siekiant suderinti Įstatymo projekto 29 straipsnio pavadinimą ir jo turinį, 29 straipsnio 1 punkte brauktinas žodis „pareigas“.

53. Siūlytina Įstatymo projekto 30 straipsnio 4 ar naujoje dalyje įtvirtinti nuostatą, kad priimant sprendimus bet kokių su vaikus susijusiu klausimu turi būti vadovaujama geriausiaisiais vaiko interesais bei turi būti išklausa vaiko nuomonė ir į ją atsižvelgiama, atsižvelgiant į vaiko amžių ir brandumą bei jeigu ji neprieštaruja vaiko interesams.

54. Atsižvelgiant į tai, kad galiojantys įstatymai nenumato galimybės tėvams pasirinkti kitų vaiko atstovų pagal įstatymą ir Įstatymo projekto autoriai tokių pakeitimų neteikia, taip pat į tai, kad paskyrus kitą vaiko atstovą pagal įstatymą vaiko tėvai netenka galimybės įgalioti kitus asmenis atlikti konkrečius veiksmus, susijusius su vaikų atstovavimu ir toks atstovavimas netenka prasmės, įvertinant tai, kad 31 straipsnio 2 dalies nuostatos „suteikti teisę įgaliotam asmeniui atstovauti vaikui tėvų laikino išvykimo iš Lietuvos Respublikos atveju“ prieštaruoja projekto 31 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tikslintina 31 straipsnio 2 dalies formuluotė.

55. Įstatymo projekto 32 straipsnio 1 dalyje po žodžių „vaiko tėvų“ įrašytini žodžiai „kitų vaiko atstovų pagal įstatymą“.

56. Patikslinti 32 straipsnio 2 dalį, pateikiant nuorodą į konkretų Įstatymo projekto straipsnį. Taip pat svarstyтина, jog būtų tikslinga neapsiriboti vien tik nesunkiais ar apysunkiais nusikaltimais prieš nepilnamečių, nes vaiko teisių užtikrinimo požiūriu gali būti reikšminga informacija apie asmens teistumą ir padarytas nusikalstamas veikas ir kitų asmenų atžvilgiu (pvz., smurtas artimoje aplinkoje).

57. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, Įstatymo projekto 34 straipsnio 1 dalies nuostatas siūlytina suderinti su Civilinio kodekso 3.250 straipsnio 1 dalies nuostatomis ir išdėstyti ją taip:

„1. Švietimo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų, teisėsaugos ir kitų institucijų bei įstaigų, nevyriausybinių organizacijų darbuotojai, kiti asmenys, turintys duomenų apie nepilnamečius, likusius be tėvų globos, taip pat apie būtinumą ginti nepilnamečių teises ir interesus (žiaurus tėvų elgesys su vaikais, tėvų liga, mirtis, išvykimas ar dingimas, tėvų atsisakymas atsiimti vaikus iš mokymo, auklėjimo ar gydymo įstaigų ir kiti vaiko teisių pažeidimai), privalo apie tai nedelsdami informuoti vaiko teisių apsaugos tarnybą pagal vaiko ar savo gyvenamąją vietą.“

58. Papildyti Įstatymo projekto 34 straipsnio 3 dalį, prieš žodį „vaikas“ įrašant „Įstatymų nustatyta tvarka“.

59. Įvertinant tai, kad šiuo metu teisės aktai nereglamentuoja prevencinės pagalbos teikimo, tikslinga Įstatymo projekto 36 straipsnio 2 dalies formuluotė arba turėtų būti pateikti atitinkami lydimųjų teisės aktų ar kitų svarstomo įstatymo straipsnių nuostatų pakeitimai ir įtvirtintos bendros prevencinės pagalbos vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą teikimo ir organizavimo nuostatos (pagrindai, principai, institucijų bendradarbiavimas ir sprendimų koordinavimas ir kt.).

60. Papildyti Įstatymo projekto 37 straipsnio 1 dalį nuoroda į šio įstatymo 34 straipsnio 1 dalį, taip pat po žodžių junginio „jo santykius su vaiko atstovais pagal įstatymą“ įrašyti „ir (ar) kitais kartu gyvenančiais asmenimis“.

61. Įstatymo projekto 37 straipsnio 1 dalyje esanti nuoroda į 27 straipsnio 3 dalyje nurodytus subjektus reiškia pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką prieš vaiką, todėl manytina, kad visais atvejais duomenis apie šias aplinkybes turėtų patikrinti ir įvertinti teisėsaugos pareigūnai, kurie, pagal jiems priskirtą kompetenciją, turėtų priimti sprendimus dėl pranešimo apie nusikalstamą veiką pagrįstumo. Todėl šiuo aspektu turėtų būti taisytina 37 straipsnio 2 dalies formuluotė.

62. Svarstyti tikslingumas papildyti Įstatymo projekto 37 straipsnį, įtvirtinant bendrą nuostatą dėl teritorinio vaiko teisių apsaugos skyriaus ir centrinės vaiko teisių apsaugos tarnybos reagavimo į gautą pranešimą dėl galimo vaiko teisių pažeidimo (nenurodant konkretaus Įstatymo straipsnio). Taip pat būtų tikslinga įtvirtinti vaiko teisių apsaugos skyriaus (ir tarnybos) specialistų teisę įeiti į patalpas, siekiant užtikrinti jiems pavestų funkcijų, pareigų vykdymą.

63. Tikslinti Įstatymo projekto 38 straipsnio pavadinimą, po žodžio „vaiko“ įrašant „teisių pažeidimo“. Ta pati pastaba taikytina ir kitoms šio straipsnio bei įstatymo nuostatoms, kuriose vartojama sąvoka „vaiko atvejo“.

64. Vertinant siūlomą pagalbos organizavimo reglamentavimą (Įstatymo projekto antrasis skirsnis), neesant argumentų kodėl atvejo vadybos tvarka ir vaiko situacijos grėsmės lygiai nustatomi skirtingo lygmens teisės aktuose, siūlytina Įstatymo projekto 38 straipsnio 1 dalyje išbraukti žodžius „įgaliotos institucijos“.

65. Siūlytina svarstyti tikslingumą Įstatymo projekto 38 straipsnio 1 dalyje vietoj sąvokos „vaiko situacijos grėsmės“ naudoti sąvoką „grėsmės vaikui“. Ta pati pastaba galioja ir kitoms šio straipsnio dalims bei kitiems įstatymo straipsniams, kuriose vartojama sąvoka „vaiko situacijos grėsmės lygis“.

66. Įstatymo projekto 38 straipsnio 2 dalies 1 punkte vartojamą sąvoką „bendrojo pobūdžio paslaugas“ pakeisti į teisės aktuose vartojamą sąvoką, kadangi neaišku kokios paslaugos turimos omenyje arba šios sąvokos apibrėžimą įtvirtinti šio įstatymo 2 straipsnyje. Ta pati pastaba taikytina ir kitiems šio Įstatymo projekto straipsniams, kuriuose ši sąvoka vartojama.

67. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 38 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodyti pagrindai (aplinkybės), kuriems esant grėsmė vaikui priskiriama konkrečiam (trečiam) lygiui, siūlytina tobulinti šio straipsnio 2 dalies 1–3 punktų formuluotes, jose taip pat nustatant skirtingo lygių grėsmių nustatymo kriterijus.

68. Papildyti Įstatymo projekto 38 straipsnio 2 dalies 4 punktą, po žodžių „vaiko gyvybei“ įrašant žodį „sveikatai“.

69. Tikslinti Įstatymo projekto 38 straipsnio 2 dalies 4 punkto formuluotę, nes neaiškus mobiliosios komandos santykis su savivaldybių teritorijose paslaugas teikiančiais socialiniais darbuotojais, taip pat kyla pagrįstų abejonių, ar vaiko teisių apsaugos tarnyba turės pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių per nustatytą laiką vyksti į vaiko gyvenamosios vietos savivaldybę

ir teikti vaikui ir jo šeimai paslaugas. Taip pat įstatyme turėtų būti nurodyta, kokias paslaugas, atsižvelgiant į vaiko teisių apsaugos tarnybos funkcijas, specialistų kvalifikaciją, galės teikti ir teiks vaiko teisių apsaugos tarnybos specialistų komanda.

70. Tobulinti Įstatymo projekto 38 straipsnio 5 dalies 1 punkto formuluotę, nes neaišku kokių tikslu vaiko atvejo nagrinėjimo susitikime, kuriame atskleidžiamos vaiko, jo atstovų pagal įstatymą bei kitų kartu gyvenančių asmenų privataus gyvenimo detalės ir asmens duomenys, dalyvauja bendruomenės ir nevyriausybinė organizacijų atstovai (pagal siūlomą formuluotę – nebūtinai susiję su vaiku ir paslaugų jam teikimu).

71. Patikslinti Įstatymo projekto 38 straipsnio 6 dalies formuluotę, nurodant, kas pateikia vaiko nuomonę ir kaip ji išklausa tais atvejais, jei vaikas nedalyvauja nagrinėjant vaiko teisių pažeidimo atvejį.

72. Tobulinti Įstatymo projekto 38 straipsnio 7 dalies formuluotę, atsisakant teisėkūroje nevertojamų sąvokų „pasidalinama informacija“ „aplinkos situacija“, taip pat nurodant konkretų subjektą, priimančią sprendimą dėl atvejos vadybos taikymo.

73. Tikslinti Įstatymo projekto 38 straipsnio 8 dalies formuluotę, ją suderinant su 38 straipsnio 7 dalyje vartojamomis sąvokomis, t. y. vietoj žodžio „sutarus“ įrašyti „Priėmus sprendimą“, vietoj žodžio „esančiais“ įrašant „nurodytais“.

74. Atkreipti dėmesį į Įstatymo projekto 38 straipsnio dalių numeraciją.

75. Tobulinti Įstatymo projekto 39 straipsnio nuostatas, įtvirtinant galimybę gauti bendruomenines paslaugas ne tik vaiko atstovams pagal įstatymą, bet ir pačiam vaikui, taip pat įvertinant, kad vaiko atstovais pagal įstatymą gali būti ne tik fiziniai, bet ir juridiniai asmenys.

76. Įstatymo projekto 39 straipsnio 1 dalies nuostatos dalyje dėl paslaugų rūšies skyrimo suderinti su 38 straipsnio 2 dalies 1 punktu, pagal kurį skiriamos bendrojo pobūdžio paslaugos, taip pat nurodyti subjektą(-us), kurie priima sprendimą dėl bendruomeninių paslaugų teikimo.

77. Siūlytina tobulinti iš esmės Įstatymo projekto 39 straipsnio 1–3 dalių formuluotes, kadangi neaiški takoskyra tarp bendruomeninių ir kompleksinių paslaugų, taip pat bendruomeninių ir naujos rūšies – bendrojo pobūdžio – paslaugų. Taip pat neaišku, kodėl paslaugos bendruomenėje (t.y. arti vaiko ir jo teisėtų atstovų gyvenamosios vietos) teikiamos tik nustatčius nulinį grėsmės lygį, o esant didesnėms grėsmėms (grėsmės lygiui) jos „gali būti“ skiriamos.

78. Įstatymo projekto 40 straipsnio 2 dalyje vietoj žodžio „akcentuota“ siūlytina įrašyti žodį „orientuota“, išbraukti kaip perteklinius, pasikartojančius ir neturinčius teisinio krūvio (nes neaišku kokia „įvairi pagalba“ turima omenyje) žodžių junginį „įvairios pagalbos taikymą“. Taip pat neaišku, kodėl atvejo vadybą numatyta orientuoti ne į rezultatą (vaiko ir šeimos problemų išsprendimą), o į procesą (paslaugų ir pagalbos teikimą).

79. Įstatymo projekto 40 straipsnio 2 dalies nuostatos suponuoja, kad atvejo vadybos tikslas – organizuoti ir užtikrinti įvairių rūšių pagalbos ir paslaugų (socialinių, švietimo, sveikatos priežiūros ir kt.) teikimą, todėl keltinas klausimas dėl atvejo vadybininko santykio ir siūlomų nuostatų dermės su tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi ir jo funkcijomis.

80. Siūlytina patikslinti Įstatymo projekto 40 straipsnio 3 dalyje nurodyti subjektus, atsakingus už 1–4 punktuose nurodytų veiksmų (priemonių) atlikimą, taip pat patikslinti šios dalies 2 punkte nurodyto pagalbos plano santykį su socialinio darbo su šeima planu.

81. Tobulinti Įstatymo projekto 41 straipsnio 1 dalies formuluotę, atsisakant nekonkrečių ir teisiškai neapibrėžtų formuluočių „užmezga pagalbos santykį su šeima“, „telkia bendruomenės narius“, „ieško geriausio šeimos problemų sprendimo būdo“, „prevencinio“ (nes įstatymo projekto nuostatos suponuoja, kad atvejo vadyba taikoma esant vaiko teisių pažeidimui).

Tobulinant minėtą teisės normą atkreiptinas dėmesys į tai, kad bendruomenės įtraukimas į šeimos problemų sprendimą turėtų būti išsamiau reglamentuotas, siekiant vaiko ir šeimos privataus gyvenimo bei asmens duomenų apsaugos ir dermės su Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatomis. Ta pati pastaba taikytina ir kitoms šio straipsnio dalims ir kitiems šio įstatymo projekto straipsniams.

Taip pat paminėtina, kad asmens ir šeimos socialinių paslaugų poreikis yra įvertinamas pagal patvirtintą metodiką, todėl lieka neaišku koks atvejo vadybininko santykis su socialiniu darbuotoju, vertinančiu minėtų paslaugų poreikį (kokiais atvejais socialinių paslaugų poreikį vertins atvejo vadybininkas, kokiais – socialinis darbuotojas, koku teisiniu pagrindu atvejo vadybininkas koreguos socialinio darbo procesus ir pan.), kokias kriterijais ir koku teisės aktu vadovaudamasis atvejo vadybininkas (ar kitas subjektas) vertins kitų (švietimo, sveikatos priežiūros ir pan.) paslaugų poreikį. Manytina, kad reglamentuojant pagalbos teikimą ir atvejo vadybą turėtų būti įtvirtinta nuostata, kad paslaugų poreikis nustatomas vadovaujantis metodikomis, tvarkomis ar kitais teisės aktais, kad periodiškai turi būti vertinamas teikiamų paslaugų ir pagalbos efektyvumas ir vadovaujantis vertinimo rezultatais gali būti priimamas sprendimas dėl paslaugų keitimo, kokie subjektai vertina paslaugų poreikį ir teikiamų paslaugų efektyvumą, taip pat nustatyti tokio vertinimo periodiškumą.

82. Svarstyti tikslingumas tikslinti Įstatymo projekto 41 straipsnio 2 dalies 2 punktą, įgalinant atvejo vadybininką sudaryti pagalbos planą (įvertinant aplinkybę, kad jis vertins paslaugų ir pagalbos poreikį).

83. Suderinti Įstatymo projekto 41 straipsnio 5 dalies 5 punkto nuostatas, susijusias su globos vaikui nustatymu, su Civilinio kodekso 3.524 straipsnio nuostatomis.

84. Tikslinti Įstatymo 43 straipsnio 1 dalies formuluotę, kadangi ne visais atvejais gali būti (bus) reikalingas policijos pareigūnų dalyvavimas vaiko paėmimo procese.

85. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 43 straipsnio 2 dalies formuluotę, įvertinant aplinkybes dėl kurių vaikas gali būti paimamas iš šeimos, taip pat tai, kad turėtų būti nustatyta galimybė vaiką grąžinti į šeimą grėsmei išnykus (kai vieno iš tėvų ligos, suėmimo, dingimo ir kt. Civiliniame kodekse nustatytais atvejais, vaiku gali pasirūpinti kitas iš tėvų). Ši pastaba taip pat aktuali ir šio straipsnio 4, 5 punktuose nurodytiems terminams.

86. Patikslinti Įstatymo projekto 43 straipsnio 4 dalies 1 punkto formuluotę, nurodant kokį konkrečiai komandinį darbą atlieka mobilioji komanda (įvertinant vaiko teisių apsaugos tarnybos ir jos specialistų pareigines funkcijas).

87. Patikslinti Įstatymo projekto 43 straipsnio 4 dalies 3 punkto nuostatas, atskleidžiant motyvacinės, konsultacinės, korekcinės pagalbos turinį.

88. Suderinti Įstatymo projekto 43 straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą su 38 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytu terminu.

89. Svarstyti, ar Įstatymo projekto 43 straipsnio 6 dalies nuostatos nėra aktualios ir šio įstatymo 42 straipsnio kontekste (esant planuotam globos vaikui nustatymui) ir, ar neturėtų būti dėstomos atskiru įstatymo straipsniu.

90. Įvertinant tai, kad Įstatymo projekto 44 straipsnio normų reguliuojami santykiai patenka į Įstatymo projekto 43 straipsnio reguliavimo sritį, siūlytina juos sujungti, atitinkamai koreguojant 43 straipsnio 2 dalies formuluotę pagal aukščiau pateiktus siūlymus, taip pat 45 straipsnio formuluotes.

91. Įstatymo projekto 45 straipsnyje vartojamą socialinio globėjo sąvoką suderinti su šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime svarstomais Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 9, 13, 18,

19, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 19¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-293 ir Civilinio kodekso 3.182, 3.183, 3.210, 3.212, 3.222, 3.224, 3.249, 3.250, 3.252, 3.254, 3.257, 3.262, 3.263, 3.264 ir 3.266 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 3.276¹ straipsniu įstatymo projekte Nr. XIII-288(2) vartojamomis sąvokomis.

92. Įstatymo projekto rengėjai aiškinamajame rašte nurodo, kad vienas iš šio projekto tikslų – patobulinti vaiko teisių apsaugos ir įgyvendinimo sistemą, kuri suteiktų vaikui reikalingą efektyvią pagalbą ir jo visapusiškai raidai tinkamą aplinką, tačiau projekto VI skyriaus nuostatos šio tikslo ir jam įgyvendinti skirtų priemonių neatskleidžia. Dėl fragmentiško reglamentavimo lieka neaišku, ar Valstybės vaiko teisių ir įvaikinimo tarnyba turės teritorinius padalinius, kokia veiklos teritorija (sutampančia su savivaldybių teritorija ar ne) bus priskirta teritoriniams (struktūriniais) padaliniams, koks bus (jei jie bus) šių padalinių teisinis statusas, kokios bus jų funkcijos ir kaip jos bus atribotos nuo centrinės vaiko teisių apsaugos tarnybos funkcijų.

Pasiūlytas teisinis reguliavimas palieka neatsakytą klausimą, kas savivaldybės teritorijoje užtikrins vaiko teisių apsaugą (vykdys šiuo metu priskirtas funkcijas) ir kaip veiks patobulinta sistema. Todėl siūlytina iš esmės tobulinti Įstatymo projekto VI skyrių, konkrečiai apibrėžiant institucijų, formuojančių ir įgyvendinančių vaiko teisių apsaugos politiką šalyje uždavinius, pagrindines funkcijas (kurios gali būti detalizuotos poįstatyminiuose teisės aktuose) bei jų vietą valstybės institucijų sistemoje, įtvirtinti konkrečias atsakomybės ribas, kt.

Įstatyme tikslinga nustatyti, kad vaiko teisių apsaugos tarnybos skyriai veiks jiems priskirtose teritorijose, jų skaičius ir veiklos teritorijos ribos sutaps su savivaldybių skaičiumi ir ribomis (išlaikomas esamas savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių skaičių ir veiklos ribas apsprendžiantis principas), teritoriniai skyriai bus pavaldūs ir atskaitingi Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai.

Ši pastaba dėl teritorinių skyrių kompetencijos ir veiklos teritorijos yra aktuali viso Įstatymo projekto, jo lydymųjų teisės aktų bei galiojančio teisinio reguliavimo įgyvendinimo kontekste, kadangi priėmus siūlomą Įstatymo projekto redakciją liktų neaišku, kas atstovaus vaiko interesus teismuose (išvadų teikimas, ieškinių, prašymų teismams teikimas) ir atliks kitas šiuo metu savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriams priskirtas funkcijas – ar Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos centrinio padalinio, ar teritorinių padalinių tarnautojai.

Paminėtina, kad iniciatyvos pertvarkyti vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą kyla ne pirmą kartą, buvo parengti ir svarstyti su tuo susiję įstatymų ir kitų teisės aktų projektai (pvz., įstatymo projektas Nr. IXP-3637), todėl būtų tikslinga įvertinti galimybę pasinaudoti anksčiau teiktomis teisėkūros iniciatyvomis ir jų pagrindu tobulinti įstatymo projekto VI skyrių.

93. Be aukščiau pateiktų bendro pobūdžio pastabų dėl Įstatymo projekto VI skyriaus nuostatų tobulinimo, siūlytume:

93.1. Įvertinant Įstatymo projekto 46 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų institucijų funkcijas ir jų paskirtį, jas nurodyti skirtinguose šios dalies punktuose, atitinkamai papildant šią straipsnio dalį nauju 2 punktu, o esamus 2–7 punktus laikant 3–8 punktais;

93.2. Papildyti Įstatymo projekto 46 straipsnį nuostatomis dėl kitų valstybės institucijų ir įstaigų dalyvavimo užtikrinant vaiko teisių apsaugą;

93.3. Įstatymo projekto 46 straipsnio 1 dalies 5 punkte vietoj „Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos“ įrašyti „Vyriausybės“;

93.4. Apibrėžti Vyriausybės vaidmenį ir kompetenciją vaiko teisių apsaugos politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje;

93.5. Keisti Įstatymo projekto 47 straipsnio nuostatų dėstymą, juos dėstant atskiromis dalimis (po dvitaškio nurodytos veiklos iš esmės susiaurina ministerijos funkcijas vaiko teisių apsaugos politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje, nurodytas ministerijos nuostatuose) ir įžanginį normos sakinį papildant žodžiu „įgyvendina“;

93.6. Įstatymo projekto 48 straipsnio 5 dalies 1 punkte vietoj žodžio „jiems“ įrašyti „jų atžvilgiu“;

93.7. Papildyti Įstatymo projekto 49 straipsnio 1 dalį, prieš žodį „įgyvendinimo“ įrašant „politikos“;

93.8. Papildyti Įstatymo projekto 49 straipsnio 2 dalį nuostata, kad Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba koordinuoja pagalbos teikimą vaikams, nukentėjusiems ir galimai nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, seksualinės prievartos ar seksualinio išnaudojimo.

93.9. Tobulinti Įstatymo projekto 49 straipsnio 4 dalies 2 punkto nuostatas, sukonkretinant normos formuluotę, nes lieka neaišku kokioms institucijoms apie nustatytus (t.y. atliktas veiksmų vertinimas) vaiko teisių apsaugos pažeidimus informuoja, ar ši teisė nesutaps su Civiliniame kodekse nustatyta ir šios įstatymo projekte numatyta pareiga informuoti kompetentingas institucijas apie vaiko teisių pažeidimą ar nusikalstamą veiką prieš vaiką, taip pat neaišku kodėl tokia teisė suteikiama tik tais atvejais, kai vaiko teises pažeidžia savivaldybių institucijos ar įstaigos (susiaurinamas subjektų ratas);

93.10. Papildyti Įstatymo projekto 49 straipsnį nuostatomis apie Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos struktūrą (teritorinius padalinius), atskirti tarnybos kaip centrinės institucijos, ir jos teritorinių padalinių (skyrių) funkcijas, nurodyti kas tvirtina šios tarnybos nuostatus (suderinant su kartu pateikto Civilinio kodekso pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII P-356 13 straipsnio 2 dalimi). Pažymėtina, kad šiame įstatyme nustačius baigtinį funkcijų sąrašą, lieka neaišku kokių teisiniu pagrindu teritoriniai skyriai vykdys kituose įstatymuose (Civilinis kodeksas ir kt.) ir teisės aktuose nustatytas funkcijas, kurias atlieka šiuo metu.

93.11. Įstatymo projekto 50 straipsnio 1 dalyje vietoj žodžių junginio „Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos“ įrašyti „Vyriausybės“;

93.12. Įstatymo projekto 50 straipsnio 3 dalyje vietoj žodžių junginio „socialinės apsaugos ir darbo ministras“ įrašyti „Vyriausybė“;

93.13. Įstatymo projekto 50 straipsnio 5 dalyje vietoj žodžių junginio „Socialinės apsaugos ir darbo ministerija“ įrašyti „Vyriausybės kanceliarija“.

93.14. Svarstyti tikslingumą tobulinti 51 straipsnio normas, sukonkretinant subjektus, kuriems priskiriamos šiame straipsnyje nurodytos funkcijos, nes projekto formuluotės neatskleidžia koks subjektas (įvertinant savivaldybės institucijų ir įstaigų daugėtą ir skirtingas jų funkcijas bei suteiktas kompetencijas) yra atsakingas už socialinių globėjų paiešką, įpareigojimus seniūnijoms ir vietos bendruomenių taryboms dėl šeimų įgalinimo tinkamai rūpintis vaikais ir pan.

93.15. Siūlytina svarstyti galimybę Įstatymo projekte reglamentuoti savivaldybių vaiko gerovės komisijų, mokyklų vaiko gerovės komisijų, tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriaus veiklą. Pastebėtina, kad šiuo metu savivaldybių vaiko gerovės ir mokyklų vaiko gerovės komisijų veikla reglamentuota Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme, tačiau šių komisijų veikla yra susijusi ne tik su vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros klausimų svarstymu, o yra platesnė, nukreipta į vaikų gerovę.

II. Dėl civilinio kodekso 3.151, 3.153, 3.163, 3.172, 3.176, 3.182, 3.183, 3.209, 3.210, 3.211, 3.212, 3.217, 3.218, 3.219, 3.220, 3.223, 3.224, 3.226, 3.253, 3.254, 3.257, 3.259, 3.260, 3.262, 3.264, 3.266, 3.267 ir 3.269 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP- 356

1. Svarstant Įstatymo projektą siūlytina įvertinti aplinkybę, jog projekto 4, 5, 6, 7, 9, 10 straipsniai, 11 straipsnio 4 dalis, 12 straipsnio, 14 straipsnio 3 dalis, 16, 20 straipsniai, 21 straipsnio 2 dalis, 25, 26, 27, 29 straipsniai atkartoja Lietuvos Respublikos Prezidentės pateiktas teisėkūros iniciatyvas dėl minėtų straipsnių normų tobulinimo (įstatymo projektas XIIIIP-288). Įstatymo projektas Nr. XIIIIP-288(2) apsvarstytas ir jam pritarta papildomuose Lietuvos Respublikos Seimo komitetuose, pagrindinio komiteto – Teisės ir teisėtvarkos komiteto – surengtų klausymų metu suderinta suinteresuotų institucijų pozicija dėl keičiamų nuostatų. Dėl nurodytų priešasčių siūlytina svarstyti tik tuos Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-356 straipsnius (ar jų dalis), kurie neatkartoja įstatymo projekto Nr. XIIIIP-288(2) nuostatų.

2. Patikslinti Įstatymo projekto 1 straipsnio formuluotę, nurodant išimtinis atvejus ir aplinkybes, kurioms esant valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija įgyja teisę teikti ieškinį dėl tėvystės (motinystės) nugalinimo ir tėvystės (motinystės) nustatymo.

3. Siūlytina atsisakyti Įstatymo projekto 3 straipsniu siūlomo Civilinio kodekso 3.162 straipsnio pakeitimo, įtvirtinant įstatyminiame lygmenyje galimų *ad hoc* globėjų sąrašą, kurį tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Pažymėtina, kad diskusijos dėl tokio sąrašo tikslingumo vyko vykdomosios valdžios lygmenyje ir, atsižvelgiant į *ad hoc* globėjo teisinio instituto paskirtį ir specifiką, buvo nuspręsta atsisakyti siūlomo reguliavimo, nes jis sukeltų daug praktinio įgyvendinimo problemų, ir, kas ne mažiau svarbu, kelia abejonių dėl atitikimo vaiko interesams, kadangi esant iš anksto patvirtintam *ad hoc* globėjų sąrašui eliminuojama galimybė paskirti vaiko *ad hoc* globėju vaikui artimą ir (ar) geriausiai vaiko interesus galintį atstovauti asmenį.

4. Svarstytinas Įstatymo projekto 8 straipsniu keičiamo Civilinio kodekso 3.209 straipsnio 2 dalies pakeitimo tikslingumas, kadangi ir šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas netrukdo motinos (tėvo) sutuoktiniui (esant įstatyme nustatytoms sąlygoms) įsivaikinti kito sutuoktinio vaiką. Priėmus sprendimą dėl tikslingumo papildyti minėtą nuostatą, turėtų būti tobulinama šios normos formuluotė, ją sukonkretinant ir išvengiant praktinio jos taikymo problemų ateityje. Ta pati pastaba taikytina ir Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-357 6 straipsnio 2 dalies nuostatoms.

5. Neaiškūs projekto rengėjų argumentai, kuriais siūloma atsisakyti Civilinio kodekso 3.253 straipsnio 2 dalies nuostatų (Įstatymo projekto 19 straipsnis). Siekiant efektyvaus vaiko teisių apsaugos užtikrinimo (kontroliuojant teikiamų socialinių paslaugų kokybę, savalaikes laikinosios globos peržiūras ir kt.), siūlytina Įstatymo projekto 19 straipsniu ne pripažinti netekusiu galios Civilinio kodekso 3.253 straipsnio 2 dalį, o ją suderinti su kitomis šio Įstatymo projekto bei Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-354 nuostatomis.

6. Tikslinti Įstatymo projekto 24 straipsnio nuostatas, keičiančias Civilinio kodekso 3.261 straipsnio 2 dalį, atsisakant siūlomo pakeitimo, pagal kurį vaiko globa nustatoma vadovaujantis Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, nes globos teisiniai santykiai šiuo metu reglamentuoti Civilinio kodekso 3 knygoje, Įstatymo projekto rengėjai siūlymų atsisakyti tokio teisinio reguliavimo nepateikė.

7. Tobulinti iš esmės Įstatymo projekto 25 straipsnio nuostatas, keičiamas Civilinio kodekso 3.262 straipsnio 1 punkto nuostatas suderinant su Civilinio kodekso 3.254 įtvirtintais vaiko globos nustatymo pagrindais, sukonkretinant 2 punkto nuostatas taip, kad būtų aiškus globos

nustatymo momentas, 3 punkto nuostatas suderinti su Civilinio kodekso 3.183 straipsnio nuostatomis.

III. Dėl Civilinio proceso kodekso 28, 282, 404, 407, 481, 482, 483 ir 487 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-357

1. Tobulinti Įstatymo projekto 4 straipsnį, išbraukiant žodžius „iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo“, nes neiškūs argumentai kuo grindžiamas siūlomas išlaikymo priteisimo laikotarpis ir kodėl vaiko teisė į išlaikymą yra siejama su terminu, skirtu apeliaciniam skundui paduoti.

2. Tobulinti Įstatymo projekto 7 straipsnio formuluotę, atsisakant nurodytų santrumpų.

IV. Dėl Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIIIIP-358

Dėl daugelio įstatymo projekto XIIIIP-358 nuostatų, reglamentuojančių naujai įvedamus budinčio globėjo, globėjų centro teisinius institutus, taip pat socialinės rizikos apibrėžimo korekcijos vyko išsamiai diskusijos ir dėl jų Lietuvos Respublikos Seimo komitetai priėmė sprendimus svarstant įstatymo projektą Nr. XIIIIP-293 (2), todėl būtų tikslinga atsisakyti šio įstatymo projekto nuostatų, dubliuojančių įstatymo projektą Nr. XIIIIP-293 arba suderinti šių projektų nuostatas dėl sąvokų (budintis globotojas, globos centras, jų statuso, teisių bei pareigų, atliekamų funkcijų turinio).

V. Dėl Šeimynų įstatymo Nr. XI-681 2, 4, 5, 9, 12 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-359

1. Siūlytina Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalyje po žodžio „pagalbą“ įrašyti žodžius „ir paslaugas“ vietoj žodžių „specialiuosius vaikų su negalia ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų poreikius“ įrašyti žodžius „nulemtus jų amžiaus, brandos, įgimtų ar įgytų savybių ar kitų ypatumų“, taip pat lingvistiniu aspektu tikslinti Projekto 1 straipsnio 2 dalyje esančią šeimynos paskirties formuluotę, neišskiriant vaiko globos kaip teisinio instituto ir vaiko socialinės globos kaip socialinės paslaugos rūšies, kadangi priešingai nei socialinės vaiko globos paslaugos, vaiko globa kaip teisinis institutas negali būti teikiama.

2. Svarstyтина, ar Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte neturėtų būti tikslinama nuoroda į savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos instituciją, kadangi svarstomame naujos redakcijos Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (projektas Nr. XIIIIP-354) nėra įtvirtinta atitinkama institucija, tik vaiko teisių apsaugos tarnyba, t. y. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

3. Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalies 4 punkte po antrosios nuorodos (papildymo) „ir (ar) kartu su šeimynos steigėju gyvenantis pilnametis vaikas“ siūlytina įrašyti žodžius „(jeigu toks yra)“.

4. Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo, siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalies formuluotę.

5. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 ir 3 dalis, kadangi pagal siūlomą teisinį reglamentavimą nėra aišku, kaip praktikoje turės būti sprendžiami atvejai, kai šeimynos dalyviu pageidaus būti ir šeimynos steigėjo sutuoktinis, ir šeimynos steigėjo pilnametis vaikas, o pagal Įstatymo 4 straipsnio 2 dalį šeimynoje gali būti tik du dalyviai (vienas jų – šeimynos steigėjas).

6. Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo ir nuoseklumo, Įstatymo projekto 7 ir 8 straipsnius išdėstyti viename straipsnyje, atitinkamai suderinant šių straipsnių nuostatas dėl Įstatymo įsigaliojimo.

VI. Dėl Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-360

1. Vaiko teisių apsaugos kontrolierės iš esmės pritaria Lietuvos Respublikos Seimo Teisės departamento 2017-02-03 išvadai dėl Įstatymo projekto.

Atsižvelgiant į tai, kad priėmus sprendimą centralizuoti vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą, t. y. savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyrių pavaldumą iš savivaldybių administracijų perdavus Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai, savivaldybei išliks įsipareigojimai, susiję su vaiko teisių įgyvendinimu ir jų apsauga, manytina, atitinkamos nuostatos turėtų būti įtvirtintos Vietos savivaldos įstatyme (suderinant su svarstomu naujos redakcijos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu).

2. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. IX-493 2, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIIP-358 yra siūloma atsisakyti socialinės rizikos šeimos sąvokos, atitinkamai turėtų būti tikslinamos Vietos savivaldos įstatymo 32¹ straipsnio 1 dalies 6 punktą ir 34 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatos, kuriose yra naudojama socialinės rizikos sąvoka.

Svarstyтина, ar neturėtų būti tikslinamos ir kitų įstatymų bei teisės aktų nuostatos.

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė

Eivilė Žemaitytė, tel. (8 5) 210 7175, el. paštas eivile.zemaityte@vtaki.lt
Audronė Bedorf, tel. (8 5) 249 9269, el. paštas audrone.bedorf@vtaki.lt